

CLOWN PARANOIA

HOE DE CLOWN EEN MONSTER WERD

PIM TER BRAAK

INHOUD

4 VOORWOORD

6 **ANGST**

ANGST IN ONZE HUIDIGE CULTUUR/ TIJDSGEEST

9 **HORROR**

HOE MONSTERS ONZE ANGSTEN REFLECTEREN

10 **CLOWNS**

CLOWNS EN DE ROL DIE ZE SPELEN

12 **CONCLUSIE**

CLOWNS EN DE ROL DIE ZE SPELEN

VOORWOORD

ER LIGT EEN TEDDYBEER OP DE GROND.

Verloren en alleen. De geautomatiseerde deuren gaan open en dicht met de beer ertussen. Een clown loopt erlangs en pakt de beer op. Hij kijkt door de glazen deur de supermarkt in, en ziet daar een klein meisje met haar moeder. Hij stapt de winkel in, vastberaden om de beer terug te geven. De deuren sluiten achter hem. Hij vindt het meisje en probeert de beer aan haar terug te geven. Het meisje schrikt van hem en glijdt uit. Ze ligt huilend op de grond wanneer haar moeder zich omdraait. Die schrikt zich kapot wanneer ze de clown ziet. Ze grist de beer uit zijn handen en buigt zich over het meisje. De moeder wijst beschuldigend naar de clown. Mensen merken de situatie op en voegen zich bij de moeder. Ze doen alles om de clown nu de supermarkt uit te jagen. Er wordt gegrist, gegrepen, geslagen en gesmeerd. De clown vertrekt uiteindelijk vanuit de supermarkt. Verloren en alleen. Verslagen. Hij lijkt niet meer op de clown die hij was toen hij de winkel binnenkwam.

Mijn meesterproef is een verhaal over een clown. De clown probeert op een onhandige manier een verloren teddybeer terug te geven aan een klein meisje. Zijn intenties zijn alleen niet duidelijk voor de moeder en andere omstanders, wat zorgt voor een confrontatie gedreven door angst. Met dit verhaal wil ik het verschil tussen intentie en interpretatie laten zien. Hoe we door miscommunicatie overhaaste conclusies trekken. Hierin wordt ook duidelijk hoe we over elkaar denken, en hoe bang we eigenlijk zijn. Er heerst dan ook veel wantrouwen. Onze identiteit als mens is tegenwoordig niet meer los te koppelen van onze angsten. Meer dan dat reageren we ook heftiger op onze angsten. Het is namelijk niet zo dat mensen vroeger geen angsten hadden. Hoe komt het dat we tegenwoordig anders omgang met onze angsten? Waarom zijn we zo bang? Deze vragen stel ik mezelf vaak en er is hier, zoals zo vaak in de filosofie, geen definitief antwoord op. Ik stuitte op interessante voorbeelden die de huidige angstcultuur naar mijn idee perfect illustreren. Zo ook de clown, die uiteindelijk ook het onderwerp van mijn meesterproef werd. Maar waarom ben ik zo gefascineerd met angst?

Ik ben Pim, en ik ben bang.

Ik ben bang dat mijn vrienden of familie

met de kerst alleen zitten. Daarom vraag ik ieder jaar wat hun plannen zijn met de kerst. Ik ben bang dat mijn vrienden te weinig zelfvertrouwen hebben. Daarom vertel ik ze zo vaak mogelijk hoe mooi ze zijn en hoeveel ze voor me betekenen. Ik ben bang dat mensen die mij lief zijn niet gelukkig zijn. Ik ben bang dat mensen die mij lief zijn bang zijn, heel bang zijn. Ik ben bang dat iemand die mij lief is op een sombere dag op het perron één stap te veel neemt.

Dit is een zwaar onderwerp voor mij, maar ondanks dat heeft het gezorgd voor een fascinatie. Een fascinatie rondom angst. Ik dacht altijd dat ik een probleem had met mijn grenzen aangeven. Ik wist niet waar mijn grens lag, daar ging ik dan overheen en vervolgens weet ik niet wat ik met mezelf aan moet of hoe ik terug kan komen. Dit heb ik ook wel in een zekere mate. Toch bleek het grote probleem mijn relatie tot angst te zijn. Ik liet mijn angsten escaleren tot op het punt dat ze eigenlijk niet meer te vergelijken waren met wat ze echt waren. Hierdoor liep de situatie uit de hand en werden mijn reacties op de angst ook steeds irrationeler. Het probleem was niet per se dat ik angst ervaarde, maar de mate waarin ik deze angst liet escaleren. Door deze fascinatie ben ik angst overal om me heen gaan zien. Hiermee bedoel ik niet dat ik overal bang voor werd, maar dat ik zag hoe iedereen dagelijks bezig

is met angst. Dit werd me nog duidelijker toen ik 'Cultuur van angst' van Frank Furedi begon te lezen. Wat ik hierdoor, en uit mijn verdere onderzoek, heb geleerd over onze angsten wou ik graag terug laten komen in mijn eindfilm. De angst in mijn meesterproef draait rondom het oordeel dat wordt gebaseerd op het gedrag en het uiterlijk van de clown. Hier heb ik voor gekozen omdat de clown naar mijn mening een

mooi voorbeeld is van hoe onze relatie met angst door de tijd heen is veranderd. Dit is dan ook wat ik wil laten zien in mijn essay. Welke relatie hebben we met angst, hoe is deze door de tijd heen veranderd en wat voor invloed heeft dit gehad op de reputatie van de clown? Maar boven alles, wat kunnen wij, van de clown leren, over onze omgang met angst?

QUILLEN

ANGST

ANGST IN DE HUIDIGE CULTUUR/TIJDSGEEST

Wij zijn als mensen in staat om onszelf in de toekomst te plaatsen. Zo zijn we in staat om te anticiperen wat het weer doet rond welke tijden van het jaar. Deze eigenschap heeft er hoogstwaarschijnlijk toe geleid dat de mens zich succesvol kon ontwikkelen als boeren, wat de fundatie is geweest voor het leven zoals we dat nu kennen. Hoewel het anticiperen als eigenschap van de mens ertoe heeft geleid dat we nu zo'n drastisch anders leven hebben dan andere dieren, het heeft er ook toe geleid dat we anders omgaan met angst. We zijn in staat om onszelf in de toekomst te plaatsen, en daardoor kunnen we ons scenario's voorstellen die nog niet zijn gebeurd. Dit betekent ook dat we gevaren kunnen voorspellen. Dit zorgt ervoor dat we ons op deze gevaren beter kunnen voorbereiden en is in de evolutie voor ons van groot belang geweest. Aan de andere kant zorgt het er ook voor dat we angst ervaren voordat er zich enige dreiging voordoet.

In het artikel "Searching the brain for the roots of fear" spreekt Joseph LeDoux over het verschil tussen angst gebaseerd op gevaar en angst gebaseerd op de anticipatie van gevaar. Angst wordt veroorzaakt door stimuli die gevaar suggereren. Ons brein slaat deze stimuli op, waardoor we later ook angst kunnen voelen wanneer er geen werkelijk gevaar is, enkel de anticipatie. Wanneer we bijvoorbeeld een beer tegen komen in een grot, zullen we de volgende keer denken aan de angst voor de beer wanneer we in een andere grot komen. Dit doen we uiteraard om onszelf te beschermen tegen mogelijk gevaar, maar dit kan er ook toe leiden dat we overal om ons heen gevaar gaan zien. Hierdoor kunnen we zelfs in veilige situaties rampscenario's bedenken. Dit brengt overbodige angsten met zich mee waardoor we ons te veel zorgen kunnen gaan maken.

Deze relatie tot angst kan in onze cultuur, waar we relatief veilig zijn, ook voor problemen zorgen. Zelfs in een land als Nederland, dat al erg veilig is, zijn we bang voor vele gevaren die we anticiperen. We hebben veiligheid hoog in het vaandel staan. We benadrukken veiligheid keer op keer als de hoogste prioriteit. Dit is op zichzelf geen slecht gegeven, maar het kan wel absurde vormen aannemen. Zo zegt ook Damiaan Denys, filosoof en psychiater, die zich bezighoudt met het onderwerp.

"Wij zien alles vanuit het perspectief van het gevaar." Dit is waar Damiaan Denys na een anekdote over wensballonnen zijn Ted talk mee opent. Denys vraagt zich af of de dingen waar wij bang voor zijn werkelijk zo gevaarlijk zijn. Of maken we ze zo gevaarlijk? We zijn bang voor producten, voedsel, media en boven alles elkaar. Denys spreekt over onze cultuur als de angstcultuur. We zijn bang. Reële angsten worden vervangen door angsten voor allerlei verschillende dingen die we zelf als zodanig bestempelen. We zijn bang voor technologie ondanks dat we dit zelf uitvinden en ontwikkelen, maar boven alles zijn we bang voor anderen. We zijn bang voor overvallers, moordenaars en terroristen. We voelen ons allemaal slachtoffer. Zo voelen we ons aangevallen wanneer er in Parijs een aanslag gepleegd wordt. Zo houden we stiltes op scholen bij sommige terroristische aanvallen, maar bij andere aanslagen dan weer niet. Denys heeft het erover hoe er nieuws als sensatie materiaal ingezet wordt. Want nieuws is uiteindelijk ook een vorm van vermaak geworden. De verhalen die we hier vertellen zeggen dan ook iets over ons. Negatieve berichten bereiken meer mensen dan de positieve. We hebben volgens Denys de natuurlijke neiging om onze aandacht te richten op het negatieve. Nu veel reële gevaren wegvallen vervangen we deze met angsten voor mogelijke gevaren.

veranderingen in de maatschappij en de veranderende mentale stoornissen. We hebben in onze maatschappij te maken met een groeiende individualisering. Dit komt mede voort uit de opstanden tegen de verzuiling die in de jaren 60 bestond. Verhaeghe stelt dat we hierin zijn doorgeslagen. Ondanks dat velen van ons gewoon een sterk sociaal netwerk hebben voelen we ons toch vaak eenzaam. Verhaeghe kent dit toe aan de

“WANNEER GELD EN SPULLEN EEN CRITERIUM WORDEN VOOR GELUK ZAL HET NOOIT GENOEG ZIJN”

Hierdoor zijn we dus ook banger geworden voor elkaar. “Angst maakt de maatschappij.” Denys heeft het erover hoe we elkaar niet meer vertrouwen, de angst voor clowns speelt hier ook in mee. We vertrouwen mensen niet meer. Mensen die hun eigen identiteit verbergen onder een masker en die we zodoende niet goed kunnen lezen vertrouwen we al helemaal niet. De afwezigheid van vertrouwen gaat hier dan ook gepaard met angst. We gaan ervan uit dat mensen slechte bedoelingen hebben en blijven vaak dan ook liever binnen onze eigen sociale kringen. Dit kan ook gepaard gaan met de vele sociale angsten die jongeren tegenwoordig ontwikkelen, en in sommige gevallen ontwikkelen deze zich zelfs tot stoornissen.

Paul Verhaeghe bespreekt in het artikel ‘Hoe deze maatschappij eenzame individuen creëert’ over wat er precies veranderd is in onze maatschappij dat er nu zoveel meer eenzaamheid en sociale angst bestaat. Hij stelt dan ook dat iedere maatschappij zijn eigen aandoeningen creëert. Verhaeghe vertelt dat we voorheen gezinstoestanden en seksuele problematiek toekenden als oorzaken van depressie, maar het is gebleken dat dit juist vaker veroorzaakt wordt door arbeidsomstandigheden. Verhaeghe legt hierdoor het verband tussen

toenemende competitie die deel is geworden van onze maatschappij. Hierdoor kunnen we volgens Verhaeghe steeds moeilijker anderen vertrouwen. De belangrijkste angst tegenwoordig is dan ook de sociale angst, de angst voor de ander. We vertrouwen elkaar niet meer. Volgens Verhaeghe ligt de grootste bedreiging van deze angst in de sociale rangorde. We vergelijken onszelf continu met elk ander. Deze competitie zorgt voor wantrouwen onderling, omdat men altijd het gevoel heeft dat iemand je wil verslaan. Dit is tegenwoordig ook steeds beter te zien beide op scholen en op de werkvloer. We moeten succesvol zijn, en steeds vaker wordt er dan ook meer in cijfers bijgehouden hoe je tegenover anderen staat. Vervolgens willen we dat succes dan ook graag materieel uitdrukken. Dit is volgens Verhaeghe dan ook een grote oorzaak van ongeluk. Wanneer geld en spullen een criterium worden voor geluk zal het nooit genoeg zijn. Er is namelijk niet een bepaald bedrag dat je moet hebben om echt succesvol of gelukkig te zijn. Daarom zal je bij deze waarde om geluk te meten nooit genoeg hebben, en volgens deze standaard zal je dan ook niet gelukkig zijn. Volgens Verhaeghe is het beste dat we in deze situatie kunnen doen ons verbinden met anderen.

Frank Furedi, een hoogleraar sociologie, schrijft ook over de angstcultuur in zijn boek ‘Cultuur van angst’. Furedi beschrijft in zijn boek hoe we de verandering van

onze relatie tot angst terug kunnen zien in onze maatschappij. Hij laat hierbij vele verschillende aspecten zien die hierdoor zijn beïnvloed. Het boek is gepubliceerd in 1997, en laat deze ontwikkeling al duidelijk zien. Omdat deze zich nog verder hebben doorontwikkeld heeft hij later nog een vervolg geschreven genaamd "How fear works: culture of fear in the twenty-first century". In de voorbeelden die hij laat zien van de angstcultuur kun je ook duidelijk mijn focus terugzien. Zo zie je hoe onze definities zijn veranderd door onze angsten. Furedi maakt in zijn boek dezelfde observatie als Verhaeghe in zijn artikel en Denys in zijn Ted Talk. We lijken elkaar niet meer te vertrouwen. Hoe we ons gedrag vervolgens aanpassen zorgt er juist voor dat we nog meer van elkaar vervreemden.

Het meest duidelijke voorbeeld dat Furedi geeft in zijn boek is een vergelijking van twee nieuwsartikelen. De artikelen komen uit verschillende tijden en gaan over natuurrampen in Engeland die vergelijkbare gevolgen hadden. De reacties op de rampen verschillen drastisch van elkaar. Zo kun je in de media vaak het duidelijkst zien hoe we met angst omgaan. Vaak wordt de media dan ook beschuldigd van het veroorzaken van deze angst. Het zou het overdrijven en het als sensatie gebruiken. Furedi beaamt dit, maar maakt ook duidelijk dat de media niet de oorzaak is van de angstcultuur. Mogelijk versterkt het deze wel, maar wanneer het publiek goed geïnformeerd is en niet bang is zouden het nooit zo reageren op deze artikelen.

Op deze manier is media dus eerder een weerspiegeling van onze angsten dan de oorzaak ervan.

Andere voorbeelden die Furedi geeft trekken de werkelijke dreiging helemaal uit proportie. Zo ook het voorbeeld dat bij mij een grote indruk heeft gemaakt. De hysterie rondom TSS, oftewel toxic shock syndrome. De meeste vrouwen hebben hier hoogstwaarschijnlijk al wel een keer van gehoord. Deze ziekte wordt namelijk ook geweid aan het gebruik van tampons. Als je tampons koopt krijg je dan ook zo goed als altijd een waarschuwing erbij dat het gebruik van tampons mogelijk kan lijden tot TSS. Furedi beschrijft in zijn boek de angst die er onder vrouwen heerste toen deze ziekte voor het eerst gekoppeld werd aan het gebruik van tampons. Ondanks dat de ziekte ook voorkwam bij vrouwen die inlegkruisjes gebruikten, mannen, kinderen, en het feit dat uiterst zeldzaam is dat er mensen aan overlijden. De ziekte is zelf namelijk al erg zeldzaam, ondanks dat de ziekte dodelijk kan zijn overlijdt er bijna niemand meer aan. Echter, de ziekte is toen der tijd als zodanig schadelijk gepresenteerd dat je nog altijd de waarschuwingen terugvindt bij een verpakking tampons, omdat dit wel een oorzaak van de ziekte kan zijn. De consensus dat TSS enkel veroorzaakt wordt door tampons is namelijk maatschappelijk al aanvaard, terwijl we normaal verder nauwelijks iets over de ziekte leren. De angst dat je TSS krijgt is namelijk groter dan de kans dat je TSS krijgt, laat staan dat je eraan overlijdt.

Een vergelijkbaar effect is ook terug te vinden rondom de ebola crisis in Europa. Je denkt het vast al, er was geen ebola crisis in Europa, dit speelde zich af in enkele landen in Afrika. Hier heb je zeker gelijk in, toch ontstond er in bepaalde delen van Europa een zekere crisis rondom ebola, een die beter te beschrijven valt als een bepaalde heersende angst of zelfs een hysterie. In het artikel van Andrew Higgins 'In Europe, fear of Ebola exceeds the actual risks', een titel die al voor zich spreekt, legt hij uit hoe de angst die er in Europa heerste rond die tijd door dokters en psychologen beschreven werd als 'een reflectie van de onzekerheid van de moderne geest'. Dit omdat ebola buiten Afrika maar een handjevol mensen

had beïnvloed, allemaal medische medewerkers van ziekenhuizen die ebola patiënten behandelden. Het artikel legt vervolgens uit dat deze angst hoogstwaarschijnlijk voortkomt uit onzekerheid, juist omdat we zo veilig zijn en dit grotendeels te danken hebben aan wetenschap zijn we juist bang voor dingen die we niet kunnen verklaren. We verliezen controle omdat we ook zien hoe andere landen zelfs ziekenhuizen geen grip hebben op de ebola uitbraak. Zo neigen we eerder naar angst, dan naar wetenschappers die zeggen dat de kans op een uitbraak hier objectief gezien nihil is, want denken we, er is wel een kans.

De focus die ik zelf wil leggen binnen de angstcultuur is hoe we door angst dingen een totaal andere definitie kunnen geven. Dingen zo laten escaleren dat de angst vaak een groter probleem is dan dat waar we eigenlijk bang voor zijn. Hoe we onze angsten reflecteren op dingen die daar eigenlijk nauwelijks iets mee te maken hebben, zoals Damiaan Denys ook al aanhaalde. Hierbij wil ik

niet zeggen dat de interpretatie van deze dingen goed of fout is, maar wil wel nadenken tot in hoeverre ons oordeel tijdsgebonden is. En als een oordeel tijdsgebonden is, in hoeverre heeft dit dan invloed op onze cultuur en tijdsgeest? Het is belangrijk om hierbij te benoemen dat mijn persoonlijke interesse komt vanuit de observatie dat we tegenwoordig al snel naar extremen neigen. We lijken vaak overtuigd dat er een enkele waarheid bestaat. Ik ben ervan overtuigd dat het leven niet zo simpel is. Ik ben dan ook zelf schuldig aan snel oordelen, ook voornamelijk in extremen. Mijn interesse ontstond dan ook toen ik erachter kwam in hoeverre mijn extreme oordeel afweek van de originele intentie. Ik hoop dan ook een pleidooi te maken tegen overhaaste conclusies. Voornamelijk als het om mensen gaat. We moeten elkaar weer meer leren vertrouwen, en ook meer om anderen gaan geven. We neigen naar extremen. We moeten ons afvragen in hoeverre we door zijn geslagen in onze idealen. Wat voor invloed heeft dit op ons.

HORROR

HOE MONSTERS ONZE ANGSTEN REFLECTEREN

Angst. De definitie van angst wordt beschreven als een vervelende, beklemmende emotie die veroorzaakt wordt door de aanwezigheid van een stimulus die dreiging en/of mogelijk gevaar het zich meebrengt. De stimulus is in dit geval de aanleiding tot de emotie. Dit kunnen dingen zijn als spinnen, hoogte of bijvoorbeeld haaien. Een versimpelde versie van deze beschrijving zou zijn: een negatieve emotie die zich voordoet bij dreiging. Naast het feit dat de emotie zich voordoet bij dreiging of gevaar, is het per definitie een negatieve emotie. Door dit gegeven zou je denken dat we onszelf zo min mogelijk tot deze emotie zouden willen blootstellen, maar ondanks dit genieten we toch van horrorfilm en spookhuizen.

Hiermee stuiten we dus direct op een dilemma. Als angst een negatieve emotie is, en deze wordt opgeroepen door horrorfilms en -evenementen, dan zouden we hier toch helemaal niet van moeten houden. Toch zijn er vele horrorfilms die ervan houden om zich de stuipen op het lijf te laten jagen door spoken, moordenaars en zombies. Mariëtte Willemsen behandelt dit fenomeen in haar boek 'denkbewegingen'. Ze noemt dit het horror paradox. Angst is een negatieve emotie die we niet fijn vinden om te ervaren. Toch, we kijken voor ons plezier, een positieve emotie, naar horrorfilms. Dit spreekt elkaar natuurlijk tegen, vandaar ook de benaming: paradox.

Voor dit paradox zijn er een aantal mogelijke verklaringen. Een hiervan wordt ook beschreven door Willemsen. Dit is een theorie van Kendall Walton. Hierin beschrijft hij de angst die we ervaren bij horror als quasi-emoties. Een quasi-emotie wordt door Walton vergeleken met het spelen van kinderen. Het is alsof de emoties die we ervaren tijdens het lezen van boeken en het kijken van films, waaronder horror, een soort nep-emoties zijn. We voelen wel angst, maar het is alsof we het 'spelen'. We krijgen de emoties mee, maar we beseffen ons ook dat de emoties die we ervaren niks te maken hebben met wat wij werkelijk ervaren. Onze ratio vertelt ons dat we niet werkelijk bang hoeven te zijn voor wat we zien in de film, of lezen in het boek. Hierin verschillen ze

dus van echte emoties, waarin we als we bang zijn we ervan overtuigd zijn dat we in gevaar zijn. We zijn ons er daarnaast van tevoren al van bewust dat we emoties gaan ervaren wanneer we een boek of een film gaan kijken. Walton beschrijft boeken en films dan ook als de volwassen versie van dingen als spelen met autootjes en poppen.

Uiteraard vindt niet iedereen horror even leuk. Het artikel "A scaredy-cat's investigation into why people enjoy fear" van Steph Yin uit The New York Times gaat hier verder op in. Waarom vinden sommige mensen horror wel leuk en andere mensen weer niet? Yin beschrijft hoe mensen beide door 'nature' en 'nurture', oftewel doormiddel van opvoeding of van nature, aanleg kunnen krijgen om horror leuk te vinden.

Bij een aanleg door 'nature' is het volgens Yin zo zijn dat sommige mensen geboren worden met minder 'remmen' bij de aanmaak van dopamine, de stof waardoor men genot ervaart. Wanneer iemand hier over minder remmen beschikt is de kans groter dat ze ook genot ervaren bij ervaringen die normaal alleen maar angst zouden oproepen. Dit verschil in hoeveelheid remmen kan verklaren waarom sommige mensen van horror houden en anderen juist hun oren bedekken en hun ogen dichtknijpen tijdens een horrorfilm. Het is waarschijnlijk ook de aanleiding dat sommige mensen dit soort dingen opzoeken, in de vorm van

horror of anders wel in de vorm van bungeejumpen, parachutespringen of spookhuizen.

Verder heeft ze het over de 'nurture' kant van het verhaal. Yin legt hier uit hoe mensen door hun verschillende ervaringen met de emotie, verschillende interpretaties kunnen krijgen bij verschillende emoties. Als je met een groep mensen een leuke tijd hebt gehad tijdens het kijken van een horrorfilm, zal je in de toekomst ook eerder een horrorfilm gaan kijken. De positieve associatie met angst zorgt er dus voor dat ze ook sneller weer angst opzoeken. Dit werkt uiteraard ook de andere kant op, zo kunnen mensen die juist nare ervaringen hebben met horrorfilms dit helemaal niet meer opzoeken. De ervaringen die we hebben met angst zullen door het brein ook nog eens sneller en heftiger opgeslagen worden. Dit zorgt er voor zijn beurt op dat mensen die houden van horror en mensen die horror haten nog verder uit elkaar komen te liggen.

Mensen zijn door de geschiedenis heen altijd al bezig geweest om manieren te bedenken om om te gaan met onze problemen. Een van deze manieren was, en is, verhalen vertellen. Sprookjes zijn hier een uitstekend voorbeeld van. Hierin probeerden we namelijk ook een les en/of een moraal over te brengen aan de lezer. Zo gaan we met onze problemen om, reflecteren hierop, en proberen we anderen te behoeden voor dezelfde fouten. Zo kun je zien in het sprookje "Het lelijke eendje" van Hans Christiaan Andersen dat hij zijn eigen onzekerheden en ervaringen heeft verwerkt in een verhaal dat jongen kinderen moed in spreekt. Andersen was een beroemde schrijver. Dit is hij niet altijd geweest. In zijn jeugd was hij lang niet zo populair en werd net als het eendje gepest. Onze angsten zijn in onze verhalen dan ook prominent in te zien. Want in tegenstelling tot de bekende "Disneyversies", waren veel van de originele sprookjes bedoeld om kinderen te waarschuwen voor gevaren om hen heen, hoe wreed deze ook waren. Ze zijn tegenwoordig dan ook soms beter te vergelijken met het horrorgenre dan de kinderfilms waar we ze van kennen. Het horrorgenre reflecteert onze angsten dan ook goed.

Ze proberen ons bang te maken, en bij de komst van nieuwe horrorfilms worden dan ook angsten gebruikt die in de tijdsgeest passen.

Het meest prominente voorbeeld hiervan is Godzilla. De Japanse film heeft een duidelijk verband met de angst die er toen der tijd heerste voor de 'grote bom'. De film, die uitkwam in 1954, reflecteerde de angst die er heerste in de koude oorlog. Godzilla die uit het water oprees en een verschrikkelijke ravage achterliet was een duidelijke personificatie van de atoombom. Dit volgde natuurlijk de verschrikkelijke ravage die 9 jaar eerder in Japan plaats had gevonden waar de steden Hiroshima en Nagasaki beide getroffen werden door atoombommen.

Zo wordt er ook verteld in het artikel van de New York Times, "Horrors! Time for an attack of the metaphors?; From bug movies to bioterrorism". Hier beschrijft Rick Lyman hoe horrorfilms door de tijd heen verschillende culturele angsten als inspiratie hebben. Hij beschrijft hierin ook hoe dit wellicht een manier is voor een maatschappij om om te gaan met angsten die soms op het moment te groot zijn voor ons om te bevatten. Zo neemt het de films "Cabinet of Dr. Caligari"(2019) en "Nosferatu"(1922) als een voorbeeld van hoe het de zorgen van een generatie reflecteerde. Deze generatie bestond uit mensen die de een oorlog gevuld met loopgraven hebben overleefd die nu angsten hadden over de sociale orde. Wanneer deze zorgen moeilijk uit te drukken zijn maar duidelijk wel spelen kunnen films helpen als een manier om hiermee om te gaan. Daartegenover heb je films als "The invisible man"(1933) en de albekende "Frankenstein"(1931) die de angsten voor de snelle vorderingen in de wetenschap weten te vangen. Daarnaast herkent Lyman ook thema's binnen het genre. Zoals de heersende angst voor de koude oorlog en vreemdelingen(xenofobie) die in de jaren 50 en 60 waarschijnlijk de oorzaak zijn geweest voor de grote hoeveelheid films over aanvallen van buitenaardse wezens. Zo kan de grote hoeveelheid "slasher"-films die gemaakt zijn in de jaren 80 en 90 verklaard kunnen worden door angsten rondom AIDS en seksualiteit. Deze films worden gecategoriseerd als films waarin tieners, vaak met sensuele ondertonen, na

worden gejaagd door moordenaars die hen een voor een aan een verschrikkelijk eind helpen.

Op deze manier zijn onze monsters een versie van onszelf, net als onze verhalen een deel van ons zijn. Dit kan ook andere vormen aannemen. Zo kunnen we horrorfilms ook gebruik als een manier om onszelf als monster neer te zetten. Dit is iets dat de laatste jaren steeds meer speelt. In films zoals "Get out"(2017) en "Mother!"(2017) is het juist de mens die als monster neer wordt gezet. Dit laat verder de angst voor de 'ander' zien zoals die door Frank Furedi, Damiaan Denys en Paul Verhaeghe al eerder geconstateerd werd. De films verschillen van elkaar in de manier waarop de ander geïntroduceerd wordt, maar de boodschap lijkt hetzelfde te zijn. Als er een monster is, is het de mens. Deze films verbergen dit niet door metaforen, maar nemen de mens letterlijk als onderwerp. In "Mother!" komen anderen letterlijk het huis van de hoofdpersoon binnen vallen, waardoor de angst voor de ander als een vorm van xenofobie gecombineerd wordt met een absurde situatie en extreme escalatie. Bij "Get out" is de hoofdpersoon te gast en dus in een vreemde omgeving. Deze film gaat meer uit van al bestaande sociale angsten en verhoudingen. Zo wordt de angst rondom het ontmoeten van je schoonfamilie gebruikt om andere sociale angsten rondom ras te introduceren. De ene film laat de slechte acties van de 'ander' niet per se zien als slechte intentie, terwijl de andere film dit wel doet. Ondanks dat is de kern van de angst hetzelfde.

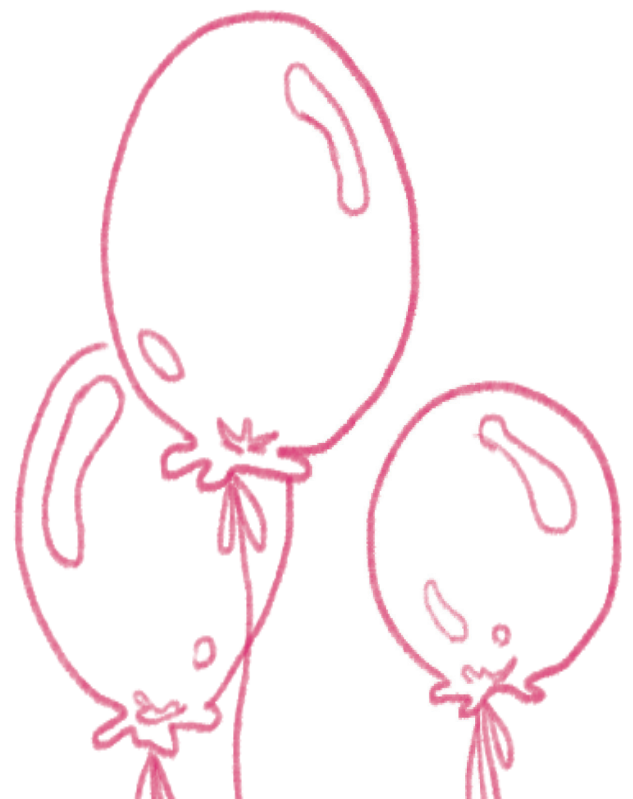
Ondanks dat ik ervan overtuigd ben dat de angst voor de 'ander' geen goede ontwikkeling is voor de maatschappij, voornamelijk omdat mensen klagen over de maatschappij alsof ze er zelf geen deel van zijn, denk ik dat het ontstaan van deze films ook kan leiden tot een vorm van zelfreflectie die ons aanzet tot zelfverbetering. Hoe deze films de angsten presenteren gaat namelijk wel gepaard met een zekere mate van kritiek. De angst focust zich in dit geval meer op het mogelijke scenario waarin we door ons eigen gedrag niet meer met elkaar samen kunnen leven. Het gaat hierbij dus ook om de angst dat we een toekomst voor onszelf creëren waarin we niet meer

met elkaar samen kunnen leven. Film als "Hereditary" (2018) en "Midsommar" (2019) van Ari Aster gaan hier ook verder op in. Deze films focussen zich meer rondom het concept van familie en geven hierdoor een zekere mate van kritiek op onze menselijke omgang. Hoe mensen met elkaar omgaan is in deze films dan ook een groot deel van de horror. Het feit dat dit nu ook meer opspeelt in het horrorgenre kan een indicatie zijn dat we ons hier ook steeds meer bewust van worden.

Dan is het natuurlijk de vraag, welke rol spelen clowns hierin? Welke onderliggende angst zit er gebonden aan de clowns die nu zo aanwezig zijn in horror?

De verandering van onze blik op clowns is namelijk een mooie representatie van de angstcultuur. Hoe angsten uit hun rationele proporties getrokken kunnen worden. Hoe een beroep, in de blik van de algemene opinie, kan veranderen van supersterren naar monsters. Echter, de angst komt, net zoals meer recente horrorfilms die we hebben besproken, meer vanuit het wantrouwen naar de persoon dat onder de make-up schuilt.

In een zekere zin zou de representatie van de clown als monster de tussenstap kunnen zijn geweest voor de representatie van de mens als het directe onderwerp voor horror. En dan is uiteraard de vraag: zijn we dan bang voor clowns, of zijn we bang voor elkaar?

CLOWNS

CLOWNS EN DE ROL DIE ZE SPELEN

Clowns zijn een mooi voorbeeld van hoe wij tegenwoordig met angst omgaan. Voornamelijk hoe onze relatie tot angst is veranderd. Waar komt in het geval van de clowns de angst vandaan? Wat voor invloed heeft dit gehad op onze belevingswereld? De clown is namelijk altijd een beroep, of een titel, geweest. Tegenwoordig valt de term bijna te vergelijken met monster zoals vampiers, weerwolven en heksen.

De karakteristieken van de clown, zoals de make-up of het masker en het feit dat ze een glimlach op je gezicht willen zetten passen in onze huidige beleving niet meer bij elkaar. Hier is wel meer aan vooraf gegaan. Het beeld dat we nu hebben van de clown heeft zich door de tijd heen ontwikkeld. Ik wil dan ook verder de geschiedenis van de enge clown onderzoeken, en kijken hoe we op dit punt terecht gekomen zijn. Hoe is dit beeld tot stand gekomen? Hoe komt het dat onze mening over clowns zo drastisch veranderd is in een relatief korte tijd? Hoe werd de clown een monster?

Clowns, zoals wij ze nu kennen, zijn eigenlijk bedoeld om ons te vermaken. Dit doen ze beide door slapstick comedy en het spotten met ons en autoriteiten. Spotten en vermaken zijn dan ook de voornaamste rollen die je een clown zou toekennen, zoals deze al sinds de tijd van de oude Egyptenaren bestaat. Iedere cultuur heeft hun eigen vormen van de clown, vaak ook onder andere namen. Narren, harlekijnen, jokers, hoe je ze ook wilt noemen, ze delen dezelfde rol in de maatschappij, vaak in een net iets andere vorm. De vorm van de clown zoals we die vandaag de dag kennen komt voort uit de entertainer Joseph Grimaldi. Grimaldi was een pantomimespeler die de vorm van de "moderne" clown, volledig met schmink en al, op de kaart heeft gezet. Deze clown heeft zelfs tijden gekend waar ze gezien werden als supersterren, maar helaas voor de clown, zijn de tijden veranderd. Maar hoe is onze blik op de clown door de tijd heen veranderd?

Gek genoeg heeft de grondlegger van de moderne clown, ook de eerste stap

gemaakt in ons wantrouwen van de clowns. Joseph Grimaldi was de eerste die de nu al bekende clown make-up gebruikte voor zijn act. Ondanks dat hij er op het toneel zo vrolijk uit zag en mensen aan het lachen maakte, had hij zelf niet zo'n vrolijk leven. Dit kwam aan het licht toen Charles Dickens zijn biografie schreef. Dit heeft mogelijk bij het publiek het eerste beeld geschapen van een clown die heel vrolijk is aan de buitenkant, maar vanbinnen iets anders is. Bess Lovejoy legt dit uit in haar artikel 'What do the scary clowns want?'. Voor 1950 zijn er dus wel eerder verhalen geweest over enge clowns. Zo komen ze ook voor in bijvoorbeeld 'Hop-frog' van Edgar Allan Poe en 'Pagliacci' van Ruggero Leoncavallo. Het idee van de enge clown heeft zich eigenlijk de afgelopen vijftig jaar pas écht ontwikkeld.

Zo beschrijft ook Lovejoy in haar artikel, geschreven in 2016, rond de tijd dat er overall mensen gespot die zich als enge clowns verkleden. Dit waren dus 'echte' clowns. Oftewel echte mensen die zich als clowns hadden verkleed. Vandaar ook de gekozen titel 'What do the scary clowns want?'. De clowns waar ze het in dit geval over heeft liepen met hun enge maskers echt over straat heen. Deze clowns deden allerlei verschillende dingen, van voorbijgangers bang maken tot kinderen het bos in proberen te lokken. Dit speelde zich voornamelijk af in Amerika, maar gebeurde ook in meerdere landen in Europa. Het is nog maar de vraag wat de intentie van deze clowns nou werkelijk was. Waarschijnlijk vaak om mensen bang te maken, maar soms ook echt met de intentie om ze kwaad te doen. In 2016 was er geen enkele twijfel dat er mensen verkleed

als clown de straten op gingen. Het was constant op het nieuws. Al zijn er uiteindelijk veel meldingen geweest, terwijl er maar enkele van deze mensen werkelijk gevonden zijn door de politie. Dit is, vreemd genoeg, niet de eerste keer in de geschiedenis dat er sprake was van 'enge clowns' die gespot werden. In 1981 werd er door de crypt zoöloog al een term bedacht om deze mysterieuze clowns te beschrijven, 'fantom clowns'. Er werden in dit jaar in Amerika dan ook veel van deze clowns gezien. Dit herhaalde zich in 1985 en 1991, en later dus ook in beide Amerika en Europa, in 2014 en 2016. Fantoom clowns werden dan ook vaak beschreven als een urban legend. Vanaf 2014 leek men vaker naar hen te refereren als 'killer clowns'. De angst voor deze clowns kwam niet zomaar uit de lucht vallen. In 1980 begon het proces tegen John Wayne Gacy jr., ook beter bekend als Pogo de clown of zelfs de killer-clown. John Wayne Gacy jr. werkte van tijd tot tijd als clown. Gacy werd veroordeeld voor de verkrachting en moord op 33 jongens en mannen tussen de leeftijden 14 en 21. Dit kreeg aardig wat aandacht in de media en heeft een grote impact gehad op het algemene beeld van de clown. Het is dus geen verrassing dat het woord voor de angst van clowns, coulrofobie, ook pas in de jaren tachtig ontstaan.

Na het proces van John Wayne Gacy jr. werd de clown vaker anders neergezet in de media. Zo kwam 'It' het bekende boek van Stephen King uit in 1986. Wanneer ik mensen vertel over het onderwerp van mijn essay is dat meestal het eerste

dat ze noemen, en ze wijden onze nieuwe blik op clowns compleet aan dit verhaal. Dat is niet gek aangezien de populariteit ervan. Na het boek volgde namelijk een miniserie in 1990 en twee films in 2017 en 2019. Op 'It' volgde ook vele andere films, boeken, verhalen en series die de clown gebruikte als bron van angst. Dit lijkt dan ook steeds populairder te worden.

Een mooi voorbeeld van

een van de laatste films over enge clowns die uitkwam is 'Joker'. De film over de iconische schurk die bekend staat als de klassieke tegenstander van Batman. De film wordt aardig wat besproken, jammer genoeg niet alleen om de film zelf.

“WE ZIJN VAAK NIET EENS BANG VOOR DE CLOWN ZELF”

Joker gaat over de schurk of 'anti-hero' en zijn achtergrond. Dit brengt in onze tijdsgeest wel wat problemen met zich mee. Problemen die terugkoppelen naar angsten voor geweld, specifiek voor geweld dat te maken heeft met geweren en clowns. Deze angsten komen niet enkel en alleen voort uit de film zelf. Deze angsten bestonden al, maar vinden in deze film, als het ware, meer grond om op te staan. Wat ik hiermee bedoel is dat de film voor vele angsten bevestigt en voor anderen juist dat de film stereotypen, vooroordelen en 'copycat' gedrag aanmoedigt. Mensen zijn hier, bij verschillende vormen van media, al snel bang voor. In het geval van 'copycat' gedrag zijn mensen bang dat het vertonen van geweld in films, het gebruik van geweld in het dagelijks leven aanmoedigt en in sommige gevallen zelfs humaniseert/goedkeurt.

Zo is dit bij 'Joker' ook te zien aan de discussie rondom de film, die ontstaan is door een brief die is gestuurd door nabestaanden van de slachtoffers van de schietpartij die plaatsvond in een bioscoop in Aurora.

In 2012 werd er in de stad in Colorado tijdens het afspelen van een Batmanfilm geschoten op het publiek. Nu wordt er jaren later een film uitgebracht, die een schurk zoals de Joker in een meer humanistisch en misschien zelfs heroïsch daglicht zet. Bij de nabestaanden was dit reden tot bezorgdheid.

Een artikel van Brooks Barnes en Nicole Sperling, dat verscheen in The New York Times, gaat verder in op deze brief. Het artikel, genaamd "Families of Aurora Shooting Victims Express Concern About 'Joker'", laat duidelijk zien wat de intentie van de nabestaanden was met deze brief. In de brief benadrukken de nabestaanden dat ze de studio geen vormen van censuur op willen leggen, maar enkel willen benadrukken hoeveel invloed deze films kunnen hebben. Warner reageerde op de brief, in de reactie legt Warner uit dat het niet de bedoeling is om de Joker af te beelden als een held. Al is storytelling, volgens Warner, juist de manier om moeilijke gesprekken aan te gaan.

Al kwam de Joker niet voor in de film die draaide bij de schietpartij in 2012, de Joker wordt toch met de schietpartij geassocieerd. Dit brengt de gebeurtenissen van toen opnieuw aan het licht. Jammer genoeg lijkt het erop dat schietpartijen in Amerika niet minder, maar juist meer, voorkomen. Dat is dan ook waarom de nabestaanden de studio vragen om meer te doen tegen het vuurwapengeweld. Ze vragen Warner meer rekening te houden met waar hun donaties naartoe gaan, en bewust bij te dragen aan doelen die hiernaar streven. In de brief beweert men niet dat films de oorzaak zijn van vuurwapengeweld, alleen dat deze het meer kunnen normaliseren. Het probleem is volgens de brief het gemak waarmee je in Amerika aan een vuurwapen kan komen, en de hoeveelheid hiervan. Dat is dan ook precies waar ze Warner vragen om tegen bij te dragen.

In een artikel over de film uit de NRC van Karlijn Roex, "Joker versterkt stereotypen die zorgen voor angst jegens 'verwarde mensen' of 'psychiatrische patiënten'", spreekt Roex over de publieke angsten rondom 'verwarde mensen' en 'psychiatrische patiënten'. Deze angst komt volgens haar niet alleen voort uit hoe de media ze weergeeft, maar wordt door nieuwe films zoals 'Joker' alleen nog maar versterkt. Ze legt uit hoe we als mensen bij ontmoetingen 'gaten' hebben

als het gaat om de kennis die we tot onze beschikking hebben staan rondom deze persoon. Als mensen zijn we geneigd deze zogeheten gaten op te vullen. Roex legt uit hoe dit geen slechte eigenschap is van de mens, maar hoe het invullen van deze gaten met gestigmatiseerde stereotypen uit films wel gevaarlijk kan zijn.

Wanneer we het hebben over gevaarlijk hebben we het erover dat de mensen die slachtoffer zijn van degelijke stereotypen gevaar lopen problemen tegen te komen in het dagelijks leven. Roex heeft het hierbij over 'drempels op de renbaan van maatschappelijke participatie'. Hierbij kun je eraan denken dat het het erg moeilijk maakt voor mensen om diploma's en banen te bemachtigen. Dit heeft gigantische invloeden op het dagelijks leven van. Het opmerkelijke hieraan is dat onderzoek aantoonde dat geweld in films helemaal geen imitatiegedrag bij mensen aanspoort. Roex merkt hier dan ook bij op dat de angst voor het gedrag dan ook het werkelijke gevaar met zich mee brengt. In het artikel kaart ze dan ook aan dat films met deze mensen in de hoofdrol niet per se deze stereotypen hoeven te bekrachtigen. Films hebben namelijk ook de macht om deze stereotypen af te breken. Bij een minder eenzijdige afbeelding binnen de samenleving, vertelt ze verder, kan de verbetering van de positie pas beginnen.

Zelf heb ik de film ook gezien. Het is inderdaad zo dat de film vol zit met geweld, voornamelijk het gebruik van vuurwapens is zeer aanwezig in de film. Daarnaast focust de film zich ook op een karakter met een mentale aandoening, eerder heb ik ook al gesproken over de zorgen die mensen hadden over de weergave van deze aandoeningen. De angst bestaat namelijk dat men door deze representatie juist banger wordt voor mensen met een aandoening en er sneller vanuit gaan dat iedereen met een mentale aandoening tot dit soort dingen in staat is. Na het zien van de film begrijp ik deze zorgen wel. Echter, in de film zitten ook delen die zijn destructieve eigenschappen loskoppelen

van zijn aandoening en terugkoppelen naar hem als persoon. Daarnaast waren de omstandigheden in de film verschrikkelijk. Er werd bezuinigd op alle hulp die hij kreeg. Hij verloor zijn baan en familie. Zijn hele wereld werd meerdere keren op zijn kop gezet. Hij werd belachelijk gemaakt en meerdere keren in elkaar geslagen. De eerste

moorden die hij pleegt worden door de media gekoppeld aan een politieke overtuiging waarmee zijn daden door mensen als het ware worden gedoogd. Op een bepaalde manier wordt hij zelfs geprezen, waarmee hij denkt dat hij goed bezig is. Ik denk dan dat de angst die men hier vreest meer voorkomt uit het idee dat deze film het laat lijken alsof mensen met een aandoening als persoon niet goed te lezen zijn, wat ertoe leidt dat je eigenlijk niet weet met wie je te maken hebt. Alsof je te maken hebt met een masker. Dit is dan ook meteen de angst die men voor clowns eigenlijk ook heeft. We zijn vaak niet eens bang voor de clown zelf, maar juist het feit dat we niet weten wie er onder het masker en de schmink zit. Dit laat ook een zeker wantrouwen zien tegenover anderen in het algemeen. John H. Towsen schrijft in zijn boek 'Clowns': "Society may ostracize those it considers fools, but it also has shown an abiding interest in them.". Verder zegt Towsen dat dit paradox laat zien hoe men dwaasheid als een onvermijdelijk deel van het leven ziet. Dat deze dwaasheid in ons allen zit. We lachen dan ook om de clowns, of dwazen, omdat het ons eigen vermogen tot dwaasheid weerspiegelt. 'Joker' doet dit in een zekere zin ook, maar laat meer zien hoe we allemaal een donkere kant hebben. Hoe we ons allen tot op een zekere hoogte niet thuis voelen in de maatschappij waarin we leven, en dit

de mogelijkheid geeft tot een andere soort dwaasheid. Het soort dwaasheid waardoor we vergeten wie we met z'n allen zijn. Hoe wij zelf deel zijn van de maatschappij en hoe we alleen met z'n allen een verschil kunnen maken.

Dit jaar zijn er een paar films uitgekomen over enge clowns, maar ook een documentaire. Deze documentaire, "Wrinkles", gaat over Wrinkles de clown uit Florida. De clown is op het internet zeer bekend en wordt ook wel behandeld als een urban legend, maar er bestaat wel een echt telefoonnummer van de clown die je kunt bellen. Daarnaast bestaan er video's die de clown laten zien rondom kleine kinderen. Zo komt hij onder het bed van een klein meisje uit in het midden van de nacht. De clown heeft een eng masker en is dan ook zeker niet een typische clown. Wat zo interessant is aan de clown is dat ouders de clown gingen gebruiken als een manier om hun kinderen te disciplineren. Ouders dreigen de clown te bellen als kinderen zich niet gedragen. De documentaire laat ook meerdere van deze gevallen zien die op het internet ook zeer populair zijn, waaronder de video waar hij vanonder een bed tevoorschijn komt. De clown kreeg hierdoor veel bekendheid en werd dan ook om de haverklap gebeld door mensen die hem niet per se in wouden huren, maar die hem bedreigden en verantwoordelijk hielden voor de bange kinderen. Later werd het voor kinderen zelfs een spel om Wrinkles op te bellen, het werd een uitdaging net als kinderen 3x 'bloody mary' voor de spiegel zeggen. Wrinkles werd zo beide door het internet en ouders een soort versie van Krampus, "the boogie-man" en het klassieke monster onder het bed.

"At the end of the day wrinkles is just a guy in a mask and a suit. These kids and these people are taken to wrinkles character and molded it into what they wanted him to be." Dit zijn de woorden van de maker van Wrinkles. Wrinkles is een project van een anonieme kunstenaar die Wrinkles heeft ontwikkeld met het idee dat mensen dit karakter zelf verder zouden invullen. In de documentaire vertelt hij dat hij nooit had gedacht dat mensen zouden denken dat Wrinkles een echte clown is. De voicemail van Wrinkles was aan de

andere kant wel echt. Alle berichten die je hoort in de documentaire zijn dan ook achtergelaten door echte mensen. Zelf zegt de maker ook in de documentaire dat het feit dat ouders de voicemail van Wrinkles als een werkelijke disciplinaire tactiek gebruiken absurd is. Hij had nooit gedacht dat er zo op de clown gereageerd zou worden. Hij wou gewoon een verhaal vertellen, en het zo open laten dat mensen het zelf verder konden invullen. Dat hebben ze dan ook zeker gedaan, en er bestonden ontelbare

geëscaleerd dat het wereldwijd nieuws werd.

Wrinkles is naar mijn mening een van de beste voorbeelden van de angstcultuur. We nemen iets waar eigenlijk heel weinig dreiging en informatie aan verbonden is en herinterpreteren het als iets compleet anders. Vervolgens laten we dit totaal escaleren totdat wat we ervan hebben gemaakt bijna los staat van wat het ooit was of vaak nog steeds is. Hiermee staat de intentie zo ver af van

“WE LACHEN DAN OOK OM DE CLOWNS, OF DWAZEN, OMDAT HET ONS EIGEN VERMOGEN TOT DWAASHEID WEERSPIEGELT.”

verhalen over de nare daden van de clown. Het begon met een enge video, waarna de maker zijn telefoonnummer, de naam Wrinkles en een foto van hem in het masker op stickers printte en deze overal begon op te plakken. Dit ging al snel rond op het internet. Toen de maker de populariteit hiervan zag begon hij op social-media profielen aan te maken waar hij 'waarnemingen' van Wrinkles begon te verzamelen. Hierdoor leek het alsof mensen hem tegenkwamen op donkere plekken terwijl dit gewoon door de bedenker gefabriceerd was. Hierdoor werd er door mensen een soort verhaal rondom de clown gecreëerd. Na een tijdje werd dit ook door lokale nieuwszenders opgepakt, waardoor mensen begonnen te geloven dat hij echt was.

Dit wordt zelfs gekoppeld aan de clown "hysterie" van 2016. Het laat duidelijk zien hoe we dingen kunnen laten escaleren, en hoe we door onze angsten zelf dingen gaan invullen. In dit geval is er een grote kans dat de publiciteit die Wrinkles kreeg wel heeft gezorgd voor "copycat" gedrag. Dit is zodanig

de interpretatie dat het tot zoiets absurds kan transformeren als de tijd in 2014 en 2016 waar je op het nieuws hoorde dat er enge clowns over straat liepen met wapens. Hiermee is dit ook te vergelijken met de angsten die Furedi noemde als voorbeeld van de angstcultuur. We hebben een angst voor iets waarvan er maar een kleine kans is dat het werkelijk gebeurt. Door onze angsten trekken we dit al snel volledig uit proportie. Maar wat ligt er nou uiteindelijk ten grondslag aan onze angst voor clowns?

De clown is geen clown meer. Het is iets geworden dat meer is dan de clown die op kinderfeestjes optreedt en ballondieren maakt. Onze angst voor de clown kun je terugleiden naar de angst die ook aan de grond van de angstcultuur zelf ligt. De angst voor de ander.

CONCLUSIE

HOE DE CLOWN EEN MONSTER WERD

De clown heeft een interessante ontwikkeling doorgemaakt in de laatste paar decennia. Dit is geen directe omslag geweest, maar heeft wel grote gevolgen gehad voor de reputatie van de clown.

De clown heeft nieuwe vormen aangenomen, en we hebben een geheel nieuw standpunt aangenomen tegenover de definitie van de clown. Dit komt voort uit angsten die in de kern wel rationeel zijn. Echter, we laten deze angsten hun eigen leven leiden. Omdat de dingen waar we onze angsten op baseren al zo vreemd zijn, laten we deze verder escaleren tot op absurde hoogtes. Onze angsten zijn niet irrationeel, onze reactie hierop vaak wel.

Wat kunnen we uiteindelijk nou leren van de clown?

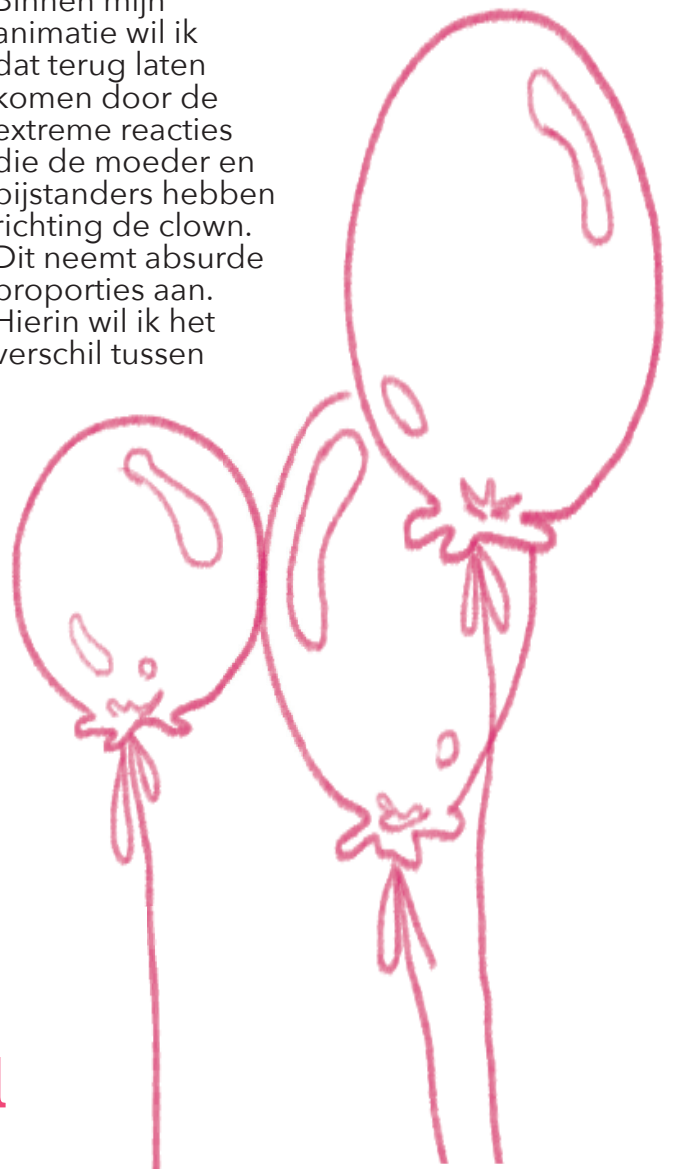
We zijn niet zozeer bang voor de clown, we zijn bang voor elkaar. De clown, omdat die deze angst zo goed weergeeft, is als het ware een soort mascotte geworden voor onze angst. Dit is dan ook hoe die in horror beland is als een monster. Want clowns zijn geen monsters, onder de make-up en het kostuum zit een mens. We zijn meer bang dat mensen iets verbergen, en niet zijn wie ze beweren te zijn, dan dat we bang zijn dat we een clown tegen komen. Dit komt dan ook overeen met de bevindingen van Denys, Verhaeghe en Furedi. De opkomst van de angstcultuur, en de opkomst van de angst voor de clown lopen dan ook grotendeels parallel aan elkaar. Dit kan laten zien hoe de angstcultuur zich heeft gemanifesteerd in het horrorfilm genre. Op deze manier laat de populariteit van clowns in horrorfilms mooi de ontwikkeling van de angst die we voor elkaar hebben zien.

Als we kijken naar de geschiedenis van de clown zien we hoe we in de laatste jaren zo anders zijn begonnen om te gaan met de clown. Dit is niet het enige dat er is veranderd in de afgelopen decennia, zoals we kunnen zien bij de

voorbeelden van de angstcultuur. De vraag is alleen, hoe gaan we nu verder?

Paul Verhaeghe suggereert in zijn artikel dat het beste dat het ons verbindt met anderen het beste is dat we kunnen doen. Ik denk dat dit een goed begin is, maar ik ben ook van mening dat we uiteindelijk iets moeten veranderen in ons wereldbeeld, onze filosofie. We moeten elkaar weer leren vertrouwen, zonder naïef te worden. We moeten balans kunnen vinden. We neigen naar extremen, daar moeten we vanaf.

Binnen mijn animatie wil ik dat terug laten komen door de extreme reacties die de moeder en bijstanders hebben richting de clown. Dit neemt absurde proporties aan. Hierin wil ik het verschil tussen

intentie en interpretatie terug laten komen. Zo eindigen we met hetzelfde beeld als waar we begonnen, alleen nu met een andere blik op de situatie. Het heeft een nieuwe lading. Ik wil hiermee de vraag stellen of we niet vaak te snel te hard van stapel lopen. We moeten situaties vaker relativeren voordat we beslissingen nemen. Dit is natuurlijk makkelijker gezegd dan gedaan. Uiteindelijk is mijn film alleen bedoeld om de absurditeit van sommige reacties op angst te illustreren. Vandaaruit hoop ik dat mensen hier meer bij stil gaan staan.

De clown zal deze ontwikkelingen uiteindelijk overleven. Misschien niet de

clown zoals we die nu kennen, de vorm die Joseph Grimaldi zo gepopulariseerd heeft. De clown bestaat al bijna zo lang als de geschiedenis van de mens. De clown heeft in deze tijd een hoeveelheid verschillende vormen aangenomen. Sommige mensen suggereren dat de talkshow host de nieuwe vorm van de clown is. Talkshow hosts als Trevor Noah en Arjen Lubach proberen te entertainen en te bekritisieren tegelijkertijd. Ze delen op het kostuum van de clown na veel kenmerken met elkaar. Zo verdwijnt de clown niet, maar past deze zich simpelweg aan.

Uiteindelijk zullen we ons moeten aanpassen, net als de clown.

BEDANKT

BRONVERMELDING

LeDoux, J. (2015, 22 januari). Searching the brain for the roots of fear.
The new york times. Geraadpleegd van <https://opinionator.blogs.nytimes.com/2012/01/22/anatomy-of-fear/?searchResultPosition=1>

TEDx Talks. What is the Relationship Between Angst and Freedom? | Damiaan Denys | TEDxAmsterdam.
(2015, 28 november). YouTube [YouTube]. Geraadpleegd op 16 januari 2020, van https://www.youtube.com/watch?v=2ipRQCw4I_M

Verhaeghe, P. (2018, 9 maart). Hoe deze maatschappij eenzame individuen creëert.
Geraadpleegd op 1 november 2019, van <https://www.brainwash.nl/bijdrage/hoe-deze-maatschappij-eenzame-individuen-creert>

Furedi, F. (2007). Cultuur Van Angst (1ste editie).
Amsterdam, Nederland: Meulenhoff.

McKittrick, S. , Blum, J. , Hamm, E.H.Jr. , Peele, J. & Peele, J. 2017. Get out.
United States. Blumhouse Productions, QC Entertainment, Monkeypaw Productions.

Franklin, S. , Handel, A. & Aronofsky, D. 2017. Mother!.
United States. Protozoa Pictures.

Frakes, K. , Knudsen, L. , Patrick, B. & Aster, A. 2018. Hereditary.
United States. A24, Palmstar Media, Finch Entertainment, Windy Hill Pictures.

Knudsen, L. , Andersson, P. & Aster, A. 2019. Midsommar.
United States, Sweden, Hungary. Square Peg, B-Reel Films.

Willemsen, M. (2014). Denkbewegingen (1ste editie).
Amsterdam, Nederland: Ambo.

Yin, S. (2016, 28 oktober). A scaredy-cat's investigation into why people enjoy fear.
The new york times. Geraadpleegd van <https://www.nytimes.com/2016/10/29/science/why-do-people-liked-being-scared.html>

Lymann, R. (2001, 23 oktober). Horrors! Time for an attack of the metaphors?; Bug movies to bioterrorism.
The new york times. Geraadpleegd van <https://www.nytimes.com/2001/10/23/movies/horrors-time-for-an-attack-of-the-metaphors-from-bug-movies-to-bioterrorism.html?searchResultPosition=1>

Wikipedia contributors. (2019, 25 november). Hop-Frog.

Geraadpleegd op 17 januari 2020, van <https://en.wikipedia.org/wiki/Hop-Frog>

Wikipedia contributors. (2020, 12 januari). Pagliacci.

Geraadpleegd op 17 januari 2020, van <https://en.wikipedia.org/wiki/Pagliacci>

Lovejoy, B. (2016, 15 oktober). What do the scary clowns want?

The new york times. Geraadpleegd van <https://www.nytimes.com/2016/10/16/opinion/sunday/what-do-the-scary-clowns-want.html?searchResultPosition=1>

Wikipedia contributors. (2020b, 14 januari). John Wayne Gacy.

Geraadpleegd op 17 januari 2020, van https://en.wikipedia.org/wiki/John_Wayne_Gacy

Barnes, B., & Sperling, N. (2019, 24 september). Families of Aurora shooting victims express concern about "Joker".

The new york times. Geraadpleegd van <https://www.nytimes.com/2019/09/24/business/media/joker-aurora-shooting-warner-bros.html?searchResultPosition=1>

Roex, K. (2019, 2 oktober). Joker versterkt stereotypen die zorgen voor angst jegens "verwarde mensen" of "psychiatrische patiënten".

Volkskrant. Geraadpleegd van <https://www.volkskrant.nl/columns-opinie/joker-versterkt-stereotypen-die-zorgen-voor-angst-jegens-verwarde-mensen-of-psychiatrische-patiënten~bb26d07f/>

Phillips, T. & Cooper, B. & Koskoff, E.T., Phillips, T. 2019. Joker.

United States: DC Films.

Towsen, J. H. (1976). Clowns (1ste editie).

New york: Hawthorn Books.

Bedusa, J. & Dill, M. & Shapiro, L. & Walter, B. , Nichols, M.B. 2019. Wrinkles the Clown.

United States: Crush Pictures.

2019/2020